

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
3.Bhar.218/2010/10.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság **Budapesten, 2012. év szeptember hó 13. napján** megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

végzést:

A kényszerítés büntettének kísérlete miatt I. r. vádlott és társa ellen indult büntető ügyben - az ügyész másodfellebbezését elbírálva - a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 2010. május 7. napján kelt 24.Bf.5884/2010/6. számú ítéletét I. rendű és II. rendű vádlottakkal szemben **helybenhagyja** azzal, hogy a vádlottakat a Btk. 174. §-ába ütköző kényszerítés büntettének a Btk. 16. §-a szerinti kísérlete alól tekinti felmentettnek;

a veszélyes fenyegetés szabálysértése miatti eljárás megszüntetését mellőzi.

A próbára bocsátás megszüntetésének mellőzése és az eljárás elkülönítése nem II. rendű, hanem I. rendű vádlottal szemben történt. Ez utóbbi ügyszám helyesen: 8.Bk.174/2006/2.

A végzés ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. évi december hó 3. napján kihirdetett 3.B.25602/2008/10. számú ítéletével I.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett kényszerítés büntettének kísérletében (Btk. 174.§), s ezért, valamint a vele szemben - a Nagykáti Városi Bíróság 8.Bk.174/2006/2. számú határozatával rongálás vétsége (Btk. 324.§ (1) bek. (2) bek. a/ pont) miatt - alkalmazott próbára bocsátás megszüntetése mellett, halmazati büntetésül 45 nap közérdekű munkára ítélte.

II.r. vádlott bűnösségét társtettesként elkövetett kényszerítés büntettének kísérletében (Btk. 174.§) állapította meg és ezért őt is 45 nap közérdekű munkára ítélte.

A közérdekű munkát mindkét vádlottnál fizikai munka végzésében határozta meg, illetve rendelkezett a közérdekű munka esetleges átváltoztatásáról is.

A bűnügyi költség összegszerű megjelölése nélkül kötelezte a vádlottakat annak viselésére.

A Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 2010. évi május hó 7. napján kelt 24.Bf. 5884/2010/6. sorszámú ítéletével a vádlottakat az ellenük társtettesként elkövetett

kényszerítés büntette miatt emelt vád alól felmentette, egyben a veszélyes fenyegetés szabálysértése miatti eljárást megszüntette.

A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést, valamint II.r. vádlottal szemben a próbára bocsátás megszüntetését mellőzte és az eljárás elkülönítéséről rendelkezett.

A másodfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az eljárási szabálysértés nélkül lefolytatott bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság megalapozott történeti tényállást állapított meg, amelyet - az iratok tartalma alapján - csupán azzal egészített ki, hogy a büfé visszavételére nem került sor, azonban az erre kitűzött határidőt követően a vádlottak sem személyesen, sem telefonon nem léptek többet kapcsolatba a sértettekkel (sértett 1. tanúvallomása: 10. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5-6. oldalai). Megjegyezte, hogy a tanú a nyomozás során még augusztusi fenyegetésekről is beszámolt (nyomozati iratok 21. oldal), amit az elsőfokú bíróság nem tisztázott, azonban ezek kapcsán már a nyomozás során módosította előadását, azt állítva, hogy azok legkésőbb augusztus közepe táján maguktól megszűntek (nyomozati iratok 55. oldal). Így a minimális időeltérés az elállás önkéntességén nem változtat, csak kisebb időbeli bizonytalanságot eredményezett.

A bizonyítékok értékelésével és az indokolási kötelezettség teljesítésével megállapított tényállás - fenti kiegészítéssel - a másodfokú felülbírálat során is irányadó volt.

A kerületi bíróság azonban tévesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, mivel ők az üzlet visszavételére kitűzött határidő lejárta után, azaz 2007. augusztus elsejét követően már nem fenyegették a sértetteket, amiből csak az a helyes következtetés vonható le, hogy a terheltek meggondolták magukat. A másodfokú bíróság nem talált arra utaló adatot, hogy ezt ne saját belső elhatározásukból, hanem valamely külső kényszerítő ok miatt tették volna. Maga a sértett is úgy ítélte meg, hogy a vádlottak a zaklatásukkal önként hagytak fel.

Az önkéntes elállásnak nem feltétele, hogy az elkövető azt kifejezetten a sértett tudomására hozza, s mindaddig megtehető, amíg a sértett nem kényszerül a tettes akarata szerint valaminek a tevésére, nem tevésére vagy tűrésére.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság önkéntes elállásuk folytán - a Btk. 22.§ i/ pontjára figyelemmel, a Btk. 17.§ (3) bek. I. fordulatóban meghatározott okból, a Be. 6.§ (3) bekezdés c/ pontja és a Be. 331.§ (1) bekezdése alapján - a vádlottakat az ellenük kényszerítés büntette (Btk. 174.§) miatt emelt vád alól felmentette.

Velük szemben a szabálysértési eljárást - elévülés miatt - az Sztv. 84.§ (1) bek. g/ pontja szerint, az Sztv. 120. § (2) bekezdése alapján megszüntette.

Mellőzte a próbára bocsátás megszüntetését és a bűnügyi költséggel kapcsolatos rendelkezést.

A másodfokú ítélet ellen az ügyész jelentett be másodfellebbezést mindkét vádlott terhére, felmentésük miatt, bűnösségük megállapítása és velük szemben büntetés kiszabása végett.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség 2010. június 28. napján kelt BF. 460/2010/. számú átiratában és képviselője a harmadfokú nyilvános ülésen a bejelentett másodfellebbezést módosítással tartotta fenn.

Az elsőfokú eljárás során történt és a másodfokú eljárásban ki nem küszöbölt eljárási szabálysértésként rámutatott, hogy a vádlottak kihallgatása előtt elhangzott pontatlan figyelmeztetés nem felel meg a Be. 117.§ (4) bekezdésében megkívánt törvényi feltételnek, továbbá, hogy az okiratok felolvasása helyett csak ismertetésükre került sor.

Ezen túlmenően az ítéletet megalapozatlannak is tartotta, mivel a szabálysértési iratok beszerzésére nem került sor, továbbá az első- és a másodfokú bíróság egyaránt elmulasztotta annak tisztázását, hogy a fenyegetések mely időpontban szűntek meg.

Az ügyészi álláspont szerint a másodfokú bíróság tévesen következtetett a vádlottak visszalépésének önkéntességére, mivel a fenyegetőzés a sértett szívós ellenállása miatt maradt abba.

Észlelte továbbá, hogy a I.r. vádlottal szemben alkalmazott próbára bocsátás megszüntetését - nyilvánvaló elnézéséből fakadóan - tévesen mellőzte a másodfokú bíróság II.r. vádlottal szemben.

Az ügyész álláspont szerint a hivatkozott hibák a harmadfokú eljárásban nem, de egy megismételt másodfokú eljárásban kiküszöbölhetők, ezért a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

A vádlottak védője a harmadfokú nyilvános ülésen a másodfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a másodfokú bíróság helytállóan biztosított fellebbezési jogot az ítéletével szemben a Be. 386.§ (1) bek. c/ pontja alapján, miután az elsőfokú határozat bűnösséget megállapító rendelkezését megváltoztatva a vádlottat felmentette.

A bejelentett másodfellebbezés nem alapos.

A Be. 387. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján a harmadfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletének minden rendelkezését és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást - függetlenül attól, hogy ki fellebbezett - felülbírálja abból a szempontból is, hogy az eljárási szabályokat az elsőfokú, illetőleg a másodfokú bírósági eljárásban megtartották-e, valamint a másodfokú ítélet megalapozott-e.

A Be. 388. §-ának (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amelynek alapján a másodfokú bíróság a megtámadott ítéletét meghozta, kivéve, ha ez a tényállás megalapozatlan.

Ennek során a harmadfokú bíróság megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróság az eljárást túlnyomórészt a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le, eljárásuk azonban nem felelt meg mindenben a törvényi előírásoknak.

Helytálló az ügyészi észrevétel a tekintetben, hogy a vádlottakat kihallgatásuk előtt a jegyzőkönyv szerint a bíróság arra figyelmeztette, hogy vallomásukban más bűncselekmény elkövetésével nem vádolhatnak, ami nem felel meg a Be. 117.§ (4) bekezdésében foglaltaknak, amely a hamis vád tilalmát rögzíti.

Ezzel kapcsolatban a harmadfokú nyilvános ülésen eljáró védő úgy nyilatkozott, hogy emlékezete szerint a figyelmeztetés a törvénynek megfelelően hangzott el, ez azonban nem elegendő ahhoz, hogy a közokiratba foglaltakat kétségbe lehessen vonni.

A Be. 117.§ (2) bekezdése értelmében a figyelmeztetés jegyzőkönyvezésének elmaradása esetén a terhelt vallomása bizonyítékként nem vehető figyelembe. Ezzel egy tekintet alá esik a törvénynek nem megfelelő figyelmeztetés megtétele.

A bírósági szakban a hamis vád következményeire történt figyelmeztetés elmulasztása miatt a terheltnek vallomását nem kell teljes egészében kirekeszteni a bizonyítékok közül, bizonyítékként csupán tárgyalási vallomásuk nem értékelhető.

A terheltnek törvényes figyelmeztetést követően, gyanúsítottként tett, utóbb tárgyaláson felolvasott vallomásai (10./ sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3-4. oldalai), továbbá a szembesítéskor tett vallomásaikról felvett és a bizonyítási eljárás során ismertetett (10./ sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldala) jegyzőkönyvbe foglalt tagadó tartalmú vallomásuk bizonyítékként figyelembe vehető volt.

Ekörben helyesen hivatkozott rá az ügyészség, hogy az okiratok tárgyalás anyagává tétele során az elsőfokú bíróság megsértette a Be. 301. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést, amikor - erre irányuló egybehangzó indítvány hiányában - felolvasás helyett csupán ismertetést végzett.

Az elsőfokú bíróság eljárása után azonban megfelel az ügyészi indítvány előterjesztése óta megváltozott és megengedőbb jelenlegi eljárási szabálynak, mivel a harmadfokú eljárás idején (2011. március hó 1. napjától) hatályos Be. 301.§ (1) bekezdése elegendőnek tartja az okiratok és a bizonyítás eszközéül szolgáló iratok ismertetését, s e megváltozott szabálynak az elsőfokú bíróság eljárása megfelel.

További eljárási szabálysértésként észlelte a harmadfokú bíróság, hogy a próbára bocsátás sikertelensége miatt csupán a próbára bocsátással érintett ügynek az egyesítésére került sor, a próbára bocsátást kimondó határozatban foglalt tényállást az elsőfokú bíróság anélkül rögzítette ügydöntő határozatában, hogy tárgyalás anyagává tette volna. Ennek azonban a próbára bocsátás megszüntetésének mellőzésével kapcsolatos rendelkezés tükrében nincs jelentősége.

Az eljárás során ekként abszolút eljárási szabálysértés nem történt, a fentiekben felsorolt relatív eljárási szabálysértések pedig a felülbírálatot nem befolyásolták.

Az elsőfokú bíróság a vád tárgyává tett bűncselekmény elbírálásához szükséges bizonyítékot - a beszerezni elmulasztott szabálysértési iratok kivételével - iratszerűen, kellő részletességgel, okszerűen, a logika szabályainak megfelelően értékelte.

Az így megállapított tényállást a másodfokú bíróság megalapozottnak ítélte, s irányadónak fogadta el a másodfokú eljárásra is.

A harmadfokú bíróság álláspontja szerint a másodfokú bíróság által megalapozottnak ítélt tényállás hiánytalannak tekinthető, annak lényege szerint a veszteséggel működő büfé visszavételére irányuló szándékkal a vádlottak háromszor fenyegették meg a sértetteket.

A tényállás csupán annyiban szorul kiegészítésre, hogy az indokolás 3. oldalának ötödik bekezdéséből a történeti tényállásba emelendő át, miszerint II.r. vádlottnak nincs testvére.

Az így kiegészített tényállás teljeskörű, a felek által nem vitatott bizonyítékon alapul, s minden tekintetben megalapozott, így a Be. 388. §-ának (1) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság számára irányadó volt.

Az elsőfokú bíróság vádlottakat marasztaló határozata indokolási hiányosságban szenved, nem tartalmazza kellő részletességgel a tényállási elemek vizsgálatát, továbbá a kényszerítés részletes jogi indokolását sem.

Az érdeksérelem tekintetében ellentmondásosan foglal állást, amikor egyfelől annak bekövetkeztét állapítja meg (4. oldal utolsó előtti bekezdése), másfelől a vádlottak bűnösségét a bűncselekmény kísérletében állapítja meg.

A másodfokú bíróság észlelte, hogy sértett 1. az eljárás során azzal kapcsolatban, hogy velük szemben a fenyegetések mikor szűntek meg, nem tett egybehangzó előadást, de ennek a kisebb időbeli bizonytalanságnak nem tulajdonított jelentőséget, mivel arra nézve, hogy a vádlottak a feljelentés megtörténtéről 2007. novemberi kihallgatásukat megelőzően tudomást szereztek volna, nem állt adat rendelkezésre.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen következtetett a vádlottak bűnösségére, akiket önkéntes elállásuk miatt a Btk. 22.§ i/ pontjára figyelemmel, a Btk. 17.§ (3) bek. I. fordulatában meghatározott okból, a Be. 6.§ (3) bekezdés c/ pontja és a Be. 331.§ (1) bekezdése alapján az ellenük emelt vád alól felmentett. Ehelyütt pontatlanul jelölte meg a kényszerítés befejezett alakzataként a valójában e bűncselekmény kísérlete miatti vádemelést.

Tévedett a másodfokú bíróság, amikor büntethetőséget megszüntető okra felmentő rendelkezést alapított.

A büntethetőségi akadályok rendszerén belül a Btk. 17.§ (3) bekezdése szerinti önkéntes elállás (eredményelhárítás) a Btk. 32.§ e/ pontjában megjelölt egyéb törvényben meghatározott büntethetőséget megszüntető okként szerepel.

A büntethetőséget megszüntető okok közül a Be. 32.§ e/ pontjában megjelölt egyéb okok minden esetben eljárást megszüntető végzést és nem felmentő ítéletet eredményeznek. (Be. Kommentár II. kötet 840. oldala)

A Btk. szerinti büntethetőséget megszüntető okok felsorolása a Be. 332.§-ában teljes. Ezért a vádlott felmentése büntethetőséget megszüntető okon nem alapulhat a Be. 331.§ (3) és (4) bekezdésére utalás ellenére sem. (Fórum BH 2004/8.)

Az önkéntes elállás, mint büntethetőséget megszüntető egyéb ok esetén az állandóan követett bírói gyakorlat szerint - a Be. 332.§ (1) bek. g/ pontjának megfelelően - az eljárást meg kell szüntetni. Következésképpen perjogi szempontból a másodfokú bíróságnak ez okból - helyesen a társtettesként elkövetett kényszerítés büntettének kísérlete miatt indult - eljárás megszüntetéséről végzés formájában és nem felmentő ítéletet hozva kellett volna határoznia.

A harmadfokú bíróság azonban - bár nem osztotta a másodfokú bíróság jogi álláspontját, - a bűncselekmény fogalmi ismérveinek mindenre kiterjedő vizsgálatát követően és eltérő érveléssel (bűncselekmény hiányában) a felmentő rendelkezést helytállónak és törvényesnek ítélte.

A Btk. 174. §-a szerinti kényszerítés kettős értelemben is materiális bűncselekmény, egyrészt tartalmaz egy pszichés eredményt, miszerint a passzív alany - erőszak vagy fenyegetés hatására - akaratával ellentétes magatartást tanúsítson, másrészt jelentős érdeksérelem kíván, amely a konkrét ügy összes körülményeinek vizsgálatával ítéltető meg.

A csak szándékosan elkövethető bűncselekmény jogi tárgya a személyek legtagabb módon felfogható cselekvési szabadsága, amennyiben annak védelme nem fogalmazódik meg valamilyen más különös részi törvényi tényállásban.

A cselekmény az erőszak, illetve a fenyegetés alkalmazásával már kísérleti szakaszba jut, de befejezetté csak akkor válik, ha az eredmény a jelentős érdeksérelem (a sértett anyagi, társadalmi vagy családi helyzetében) bekövetkezik. Az elkövetési magatartás egyik eleme vagylagos, megvalósulhat erőszakkal, illetve fenyegetéssel, akár mindkét módszer együttes alkalmazásával is.

Az erőszaknak személy ellen kell irányulnia, a dolog elleni erőszak e tényállás megvalósulása esetén fenyegetésnek minősül. Az erőszak - amely egyaránt lehet akaratot bénító vagy akaratot hajlító - irányulhat a sértett, avagy más személy ellen is.

A fenyegetés fogalmát a Btk. 138. §-ának megfogalmazása szerint (eltérő rendelkezés hiányában) súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas a megfenyegetettben komoly félelem keltésére.

Az irányadó tényállás alapján más bűncselekmény megvalósulása szóba sem jöhet, s a kényszerítés törvényi tényállási elemei közül az érdeksérelem nem következett be, ezért az elsőfokú bíróság helyesen tekintette a bűncselekményt kísérletnek.

Ugyanakkor a követett bírói gyakorlatnak megfelelően a verbális formában megnyilvánuló fenyegetésnek konkrétan, komolynak és közvetlennek kell lennie

ahhoz, hogy a bűncselekmény legalább kísérleti stádiumba jusson. A Btk. - eltérően a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 151.§ (1) bek. a/ pontjától, amely a veszélyes fenyegetés szabálysértéséhez megköveteli a fenyegetés komolyságát, - nem tartalmaz ugyan ilyen kitételt, de a bűncselekmény megvalósulásához erre irányuló tényeket kíván.

Az első- és másodfokú bíróság által fenyegetésként elfogadott hátrány kilátásba helyezése nem felel meg a bírói gyakorlat szerinti büntetőjogi követelményeknek. A jelen esetben ilyen fenyegetés alkalmazására nem került sor, a fenyegetés komolyságát a nem létező hozzátartozóra hivatkozás is kétségesé teszi. A vádlott úgy fenyegette meg a sértettet azzal, hogy megvereti a testvérével, hogy testvére nem is volt.

Ebből adódóan - törvényi tényállási elem hiányában - szükségtelen volt annak vizsgálata, hogy a vádlottak elálltak-e a bűncselekmény elkövetésétől és erre mi vezette őket. Teljességgel irreleváns, hogy a feljelentés megtétele illetve az arról való tudomásszerzés ebben milyen szerepet játszott.

Mind az első-, mind a másodfokú bíróság tévedett, amikor a fenyegetés fogalmát kiterjesztően értelmezve, annak a szabálysértés megvalósulásához is szükséges komolyságát nem vizsgálta. Ekként tehát álláspontjuk szerint a csupán verbálisan hangoztatott, egyébként minden ténybeli alapot nélkülöző fenyegetőzés is bűncselekményt képez, mert attól a sértett megijedt és feljelentést tett. A feljelentés ténye viszont nem mentesíti az eljáró hatóságokat annak vizsgálata alól, hogy a fenyegetés komolyságát tüzetes vizsgálatnak vessék alá és e körbe tartozik az is, hogy valóban léteznek-e olyan személyek, akiktől a sértett alappal tarthatott, avagy olyan eszközök, következmények, amelyek nem csak képzeltek, illetőleg amelyekkel reálisan számolni kellett. Az adott körülmények között a vádlotti fenyegetések minden reális alapot nélkülöztek, - nem is volt a II.r. vádlottnak testvére - a megveretés ideje, helyszíne, módja nem került részletezésre, tehát a cselekmény konkrét, közvetlen volta is hiányzott.

A kifejtettek miatt a harmadfokú bíróság a vádlottakat bűncselekmény hiányában tekintette felmentettnek - a Be. 331.§ (1) és (3) bekezdései alapján - az ellenük a Btk. 174.§-a szerinti társtettesként elkövetett kényszerítés büntetnének kísérlete miatt emelt vád alól.

A harmadfokú bíróság álláspontja szerint a vádlottak részéről hangoztatott fenyegetés annyira komolytalan volt, hogy még szabálysértést sem valósít meg, ezért a szabálysértés elévülésére alapított megszüntetését mellőzte.

A fentiek alapján a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a bejelentett fellebbezést alaptalannak találva, a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság felmentő ítéletét - eltérő jogi indokolással, továbbá annak helyesbítésével, hogy a Nagykatyai Városi Bíróság 8.Bk. 174/2006/2. számú végzésével alkalmazott próbára bocsátás megszüntetésével és az eljárás elkülönítésével kapcsolatban érintett személy helyesen: I.r. vádlott, - a Be. 397. §-a szerint helybenhagyta.

Budapest, 2012. év szeptember hó 13. napján

Dr. Nehrer Péter s.k. Dr. Sebe Mária s.k. . Hrabovszki Zoltán s.k.
a tanács elnöke előadó bíró bíró

A Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 24.Bf. 5884/2010/6.számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3.Bhar.218/2010/10. számú végzése folytán - mindkét vádlottat érintően - 2012. évi szeptember hó 13. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2012. évi szeptember hó 13. napján

Dr. Nehrer Péter s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:
tisztviselő